

Fakultetsrapport – Det juridiske fakultet studieåret 2005/2006

Innledning

Fakultetsrapporten er utarbeidet med utgangspunkt i Universitetsdirektørens kvalitetssikringssystem, del I og II. Del I omfatter studieprogrammene ved Universitetet i Tromsø generelt, mens del II er utarbeidet for doktorgradsutdanningen spesielt, der den skiller seg fra bachelor- og masterstudiene. Med utgangspunkt i det sentrale kvalitetssikringssystemet, har Det juridiske fakultet utarbeidet sine system for henholdsvis master- og doktorgradsutdanningen

Studieprogramrapport for masterstudiet i rettsvitenskap studieåret 2005/2006.

1. Innledning – beskrivelse av studiet

Høsten 2003 tok Det juridiske fakultet opp de første mastergradsstudentene på første avdeling jus. Cand. jur graden er i ferd med å avvikles, med siste ordinære eksamen høsten 2006.

Masterstudiet i rettsvitenskap består av 5 avdelinger (års - enheter). Studentene på programmet blir prøvd både midtveis og i slutten av hvert studieår. Midtveis blir studentene prøvd ved semesteroppgave, gjennomføring av muntlige presentasjoner tilknyttet seminarundervisningen, samt praksis m/ praksisrapport. Ved slutten av studieåret prøves studentene ved muntlig eksamen, hjemmeeksamen med muntlig prøving, samt skriftlig eksamen i etterkant.

Innholdet i programmet er regulert i studieplanen punkt 5. De fire første årene er regulert fullt ut mht til fagsammensetning og litteraturanbefalinger. Det siste året har studentene valgfrihet mht til tema for masteroppgaven og eventuelt spesialfag.

"5. Fagsammensetning

Et studieår utgjør 60 studiepoeng, og er basert på 10 måneders fulltidsstudium.

Første avdeling 60 sp:

Ex. phil., 10 sp (SV-fakultetet)

Ex. fac.(metode- og perspektivfag), 10 sp:

- innføring i rettsfilosofi (3 sp)
 - innføring i rettsstudiet med rettskildelære (5 sp)
 - innføring i rettens internasjonale karakter (2 sp)
- Innføring i rettsstudiet og praktisk juridisk metode, 40 sp:

Innføring i privatrett:

- avtalerett (10 sp)
- familie- og arverett (10 sp).

Innføring i offentlig rett:

- folkerett (8 sp)
- statsrett (12 sp)

Andre avdeling 60 sp:

Metode- og perspektivfag(8 sp):

- norsk rettshistorie i et europeisk perspektiv

Erstatningsrett (7 sp)
 Alminnelig forvaltningsrett (20 sp)
 Spesiell forvaltningsrett (14 sp)
 EU-/EØS-rett (8 sp)
 Internasjonal privatrett (3 sp)

Tredje avdeling 60 sp:

Metode- og perspektivfag (15 sp)
 - juridisk metode og etikk
 Alminnelig obligasjonsrett (20 sp)
 Panterett (6 sp)
 Tingsrett (12 sp)
 Gjeldsforfølgingsrett (7 sp)

Fjerde avdeling 60 sp:

Metode- og perspektivfag (15 sp):
 - juridisk metode (2 sp)
 - etikk (2 sp)
 - menneskerettigheter (6 sp)
 - alternative fag (5 sp):
 rettssosiologi eller rettsøkonomi
 Strafferett (15 sp)
 Rettergang (20 sp)
 Samerett (5 sp)
 Praksisperiode (4 uker) med rapport (5 sp).

Femte avdeling: Valgfri del- til sammen 60 sp:

Enten spesialfag 30 sp og liten masteroppgave 30 sp, eller stor masteroppgave 60 sp
 Hele eller deler av valgfri del kan tas i utlandet.
 Se for øvrig reglement for valgfri del"

2. Oppfølging fra studieåret 2004/2005

A) Tiltak fra studieprogramrapporten og utdanningsmeldinga for 2004-2005 og oppfølging av disse

Punkter for oppfølging	Tiltak	Status for tiltak
Fastsetting av måltall for de enkelte avdelinger	Behandlet av studieutvalget og fakultetsstyret	Måltall er vedtatt av fakultetsstyret høsten 2005
Helhetlig evaluering av studieprogrammet.	Gjennomgang av eksamensordningen og de nye eksamensformene Gjennomgang av fagsammensetningen på de enkelte avdelinger	Arbeidet ble i hovedsak sluttført våren 2006. Del - utredning fortsetter 06/07. Dette arbeidet er ikke påbegynt enda.
Studieutvalget (programstyret) skal utarbeide en strategi for bruken av lærings- og ressurscenteret og rettssalen i undervisningen.	Begge momentene inntas i utdanningsstrategien for Fakultetet	Arbeidet pågår, og forventes sluttført høsten 2006.

Rutinene for gjennomføring av muntlige presentasjoner må gjennomgås.	Utarbeide rutinebeskrivelser for administrering og registrering av muntlige presentasjoner. Kunngjøre disse på hjemmesiden vår.	Arbeidet er utført
Styrke en helhetlig forståelse av studieplanen og det øvrige regelverk for studiet.	Innføring av fellesmøter mellom avdelingsutvalgene og studieutvalget	Det er innført to fellesmøter pr. semester.
Studentutvekslingen må styrkes	Gjennomgang av avtaleporteføljen, samt igangsette et arbeid for å øke antall engelskspråklige avtaler.	Vi har ikke hatt kapasitet til en full gjennomgang av avtaleporteføljen, men det pågår et arbeid for å få til en konkret utvekslingsavtale i USA.

B) Oppfølging av de øvrige styringssignalene i sak (S 80-05)

1. *Fakultetet skal dokumentere at de har gjennomgått studieprogramporteføljen og emneporteføljen med tanke på forenkling av studiestrukturen (studieprogram, årsstudier, emner) og en reduksjon av antall studieprogram og emner på lavere og høyere grad. Eksternt finansiert videreutdanning er unntatt fra dette kravet.*

Fakultetet har i motsetning til mange andre enheter ved UiTø hatt en liten emneportefølje, og det har vært et uttalt mål om at denne skulle økes i takt med oppbygningen av den faglige kompetanse ved fakultetet. Spesialfagsporteføljen(emneporteføljen) har vært gjenstand for en stor gjennomgang våren 2006. Saken ble behandlet både av studieutvalget i sak SU 05-06, samt en endelig behandling av fakultetsstyret i sak JF 12-06. Resultatet av gjennomgangen var at det ble vedtatt opprettet tre nye spesialfag, hhv likestillings – og antidiskrimineringsrett, fiskerirett og i menneskerettigheter. Hvorav de to siste ikke iverksettes før vi har fagansvarlig med førstestillingskompetanse på området.

2. *Fakultetet skal gjennomføre en evaluering av minst ett studieprogram (faglig fordypning, intern faglig sammenheng etc.)*

Dette styringssignalet er kommentert ovenfor, og foreslås gjennomført i studieåret 2007/2008.

3. *Fakultetet skal arbeide med å opprette minst tre fagspesifikke utvekslingsavtaler knyttet til hvert studieprogram. Dette arbeidet skal dokumenteres i form av en rapport. Fakultetet skal arbeide for at noen av avtalene kan utvikles til "Joint degrees"*

Dette er et arbeid som er igangsatt, men ikke slutført, se også kommentarer ovenfor. Fakultetet vil prioritere dette arbeidet også for neste studieår.

3. Inntakskvalitet - Studentenes forkunnskaper og rutiner for opptak

3.1 Opptak og studieprogresjon

Masterstudiet i rettsvitenskap har kun opptak i høstsemesteret. I vårsemesteret vil det bare foretas opptak til enkeltemner (spesialfagene).

Masterstudiet i rettsvitenskap er et lukket studium og tar opp 100 studenter pr år. Søkertilgangen til masterstudiet er god. For studieåret 2005 / 2006 var det 1672 søkere til våre 100 plasser, av disse hadde 349 søkere masterstudiet ved UiTø på førsteprioritet. Dette er en liten nedgang i søkertallet fra året før, men vi ser at søkerne er bedre kvalifisert enn foregående studieår. (konkurransepoengene i begge kvotene er høyere enn ved opptaket i 2004).

3.2 Opptaksrutinene til masterstudiet i rettsvitenskap

Opptaket foregår via samordnet opptak. 2/3 av studieplassene er øremerket studenter fra Nord-Norge, 1/3 av studieplassene gjelder for søkere fra hele av landet. Tre studieplasser er øremerket samiske søkere Ved opptaket foretas ”overbooking” til studieplassene. Overbookingstallene fastsettes av den lokale opptakskomiteen på bakgrunn av et erfaringsmessig anslag over hvor mange studenter som ikke takker ja til studieplassen eller ikke møter fram. For studieåret 2005/2006 ga vi tilbud til 143 studenter, 113 av disse registrerte seg og 88 studenter fullførte studieåret.

4. Innsatskvalitet

Pedagogisk arbeid ved fakultetet

Studieåret 2005/2006 ble det gjennomført fem pedagogiske forum.

Fakultetet skal tilby varierte undervisningsformer med hovedvekt på seminargrupper med problemorientert undervisning.

Oversikt over bruk av kompetanse til de som underviser på masterstudiet er under utarbeidelse.

Eksamen – eksamensressurser

Det stilles strenge karakterkrav til de som inngår i sensorkorpset, eller får enkeltstående oppdrag som sensorer. Karakterkravet ligger på en meget god Laud. (gammel karakterskala: 2,55 eller bedre, ny karakterskala: A). Nedenfor gjengis kompetansen for de sensorer som inngår i sensorkorpset.

Prosentvis beskrivelse av kompetansen på de sensorer inngår i sensorkorpset på masterstudiet i rettsvitenskap:

Avdeling	Sensorkorps (antall)	Professor kompetanse (%)	Førsteamanuensis (%)	Lektorer, amanuenser, stipendiater (%)	Andre (praktikere) (%)
1.avd	31	7	4	36	53
2.avd	17	0	6	41	53
3.avd	19	5	0	21	74
4.avd	12	0	8	25	67
5.avd.	71	10	1	17	69

5. Undervisningskvalitet - evaluering av masterstudiet i rettsvitenskap studieåret 2005-2006

5.1 Evalueringsmetode

I studieåret 2005/2006 er det gjennomført evalueringer av samtlige emner det har vært gitt undervisning i. Studentevalueringen er samtalebasert med møter ved slutten av hvert semester med følgende deltakere: to tillitsvalgte studentrepresentanter, en representant fra juridisk studentutvalg (JSU), leder eller nestleder fra avdelingsutvalget på den aktuelle avdeling og en fra administrasjonen. Lærerevaluering foregår i form av utfylling av eget skjema på papir eller elektronisk etter endt undervisningsbolck. Det er utarbeidet standardiserte skjemaer for umiddelbar tilbakemelding fra studenter til seminarledere/forelesere.

Evalueringsordningen er nærmere beskrevet i Kvalitetssikringssystemet for masterstudiet i rettsvitenskap av 16.12.04, som er en videreutvikling av evalueringsreglementet for cand jur studiet.

De samtalebaserte evalueringsmøtene har fungert godt på enkelte avdelinger, og mindre godt på andre. Spesielt har det vært trukket fram at noen av studentene som har deltatt på evalueringsmøtene har hatt for liten kjennskap til den undervisningen de skal gi tilbakemelding på. Dette skyldes i all hovedsak at de selv ikke har deltatt på den aktuelle undervisning, eller at de ikke har innhentet tilstrekkelige tilbakemeldinger fra studenter som har deltatt. Dette har medført mangelfulle tilbakemeldinger på enkelte emner. Denne delen av studentevalueringene bør utvikles, og som et supplement planlegges det bruk av det elektroniske evalueringsverktøyet Questback, i første omgang på 1, og 5 avdeling. I tillegg planlegges en skolering av tillitspersonene som skal delta på evalueringsmøtene. Skoleringen skal være et samarbeid mellom studieutvalget (programstyret) og juridisk studentutvalg (JSU- som har ansvar for tillitsmannsordningen)

Når det gjelder lærerevalueringene har det vist seg vanskelig å få inn disse skjemaer etter endt undervisning. Praksis har vært at skjemaene for lærerevalueringer sendes ut til lærerne i begynnelsen av semesteret via e-post, og meningen har da vært at den enkelte lærer selv skal sørge for å rapportere inn sine tilbakemeldinger etter endt undervisning. De administrative rutinene rundt denne delen av evalueringene bør gjennomgås, og endres noe.

5.2 Undervisningen

Studentevalueringene har vist at generelt sett var studentene fornøyd med studieårets undervisning. Undervisningen ved masterstudiet i rettsvitenskap skiller seg fra andre fakulteter ved at undervisningen gis blokkvis og ikke langsgående. Denne måten å gi undervisning på medfører utfordringer i planleggingsarbeidet. Det var noen merknader til at det ved enkelte avdelinger var for tettpakket program, samt at man ønsket lesetid mellom de ulike fagene (emnene).

5.3 Eksamen og eksamensformer

I fjorårets fakultetsrapport fremkom følgende:

”En av de største utfordringene ved overgang til masterstudiet var omlegging av eksamensformene. Omleggingen har ført til at det er blitt flere prøvingsformer, og at eksamen skal gjennomføres kun en gang pr år med mulighet til kontinuasjon. Disse endringene har

medført store utfordringer for alle de involverte: de vitenskapelige ansatte, administrasjonen, studentene og sensorene. Tilbakemeldingene fra studentene, og dels også fra sensorhold, er at en del av de nye eksamensformene er ukjente, krevende og at man har fått for lite informasjon om hva som forventes. Dette er forhold studieutvalget vil følge opp.”

Studieutvalget opprettet ved årsskiftet en egen arbeidsgruppe som skulle evaluere og gjennomgå de nye eksamensformene på masterstudiet, med slikt mandat:

- *Gjennomgå sensurordningene på de ulike prøveformene, og tydeliggjøre formål og forventninger til den enkelte prøveform*
- *Se på arbeidsprosedyrene for fastsetting av eksamensoppgavene samt utarbeides kriterier for sensorveiledninger.*
- *Se på prosedyrene for sensuren, herunder utvelgelse av sensorer, tidsaspekt for sensurmøtet og informasjon til sensorene, samt opplæring av sensorene*
- *Vurdere hvorvidt det skal utarbeides evalueringsskjema for tilbakemelding fra sensorene og en vurdering av de enkelte sensorer. Utarbeide forslag til relevante spørsmål.*
- *Utarbeide retningslinjer med hensyn til vekting av ulike deler av samme eksamen Målsettingen for masterstudiet i rettsvitenskap(jf § 2 i studieplanen) skal ligge til grunn for arbeidet. Så vel undervisning, veiledning og prøveformer skal være egnet får å nå målene for studiet. Gruppen bes påpeke eventuelle misforhold mellom mål, undervisning og prøving av studentene*

Arbeidsgruppas rapport forelå i februar / mars 2006, og hadde flere forslag til endringer / forbedringer som Studieutvalget (programstyret) fulgte opp videre.

Et av forslagene var praktiseringen av klagesensur. Det juridiske fakultet påpekte at ordningen som følger av UiTøs eksamensforskrift § 44 (3) var både uheldig og lovstridig. Fakultetet vedtok klageregler i tråd med forvaltningslovens system, jf eksamensreglement for Det juridiske fakultet § 14.

Arbeidsgruppen foreslo videre å endre semesteroppgaven fra en eksamensform til et arbeidskrav med skriftlig tilbakemeldinger til hver student, og adgang til innlevering av samme oppgave. Dette er gjennomført med virkning fra studieåret 2006/2007.

Til sist ble det foreslått en del endringer i arbeidsrutiner ved eksamensadministrasjonen, samt presiseringer overfor studentene av selvstendighetskravet ved hjemmeoppgaver. En del av disse endringer er iverksatt bla. utarbeiding av retningslinjer for kildebruk, og selvstendighetskravet ved hjemmeoppgaver.

6. Studieprogramkvalitet - master i rettsvitenskap

Studiets oppbygging / fagsammensetning

Studieprogrammet som helhet har ikke vært gjennom en total evaluering. Vi vil vurdere å utnevne eksterne deltagere i dette arbeidet på linje ned de juridiske fakultetene i Oslo og Bergen. Det første rene masterkull vi bli uteksaminert våren 2008, og innen den tid bør hele studieprogrammet vært igjennom en helhetlig evaluering.

7. Resultat kvalitet - Studentenes faglige presentasjoner

7.1 Gjennomstrømming og resultat.

Studentene evalueres både midtveis i studieåret (semesteroppgave), og avslutningsvis med bla skoleeksamen skriftlig og muntlig samt hjemmeeksamen med muntlig. Våren 2006 uteksaminerte vi vårt første kull av mastergradsstudenter i rettsvitenskap. Totalt 21 kandidater. Dette ligger langt bak måltallet vårt som er 70. Dette skyldes i all hovedsak at dette kullet i utgangspunktet ble delt opp ved innføring av masterstudiet. Noen av disse studentene vil være ferdig høsten 2006, og noen av disse studentene valgte å følge cand. jur modellen. Frem til våren 2008 vil vi uteksaminere mastergradsstudenter som har elementer fra cand. jur. modellen i sin mastergrad.

Tabellene nedenfor viser gjennomstrømmingen på den enkelte avdeling, samt den prosentvise fordelingen av karakterer.

1 avdeling master

	Antall møtt	Antall meldt	Antall stryk	A	B	C	D	E	F
Emne									
Jur-0500	141	156	19	8	23	28	32	9	
Jur-1001	148	162	16	5	21	32	33	10	
Jur-1004	120	139	1	27	29	29	8	6	
Jur-1003	124	133	10	4	16	31	25	23	

2 avdeling master

	Antall møtt	Antall meldt	Antall stryk	A	B	C	D	E	F
Emne									
Jur-2001	137	145	13	8	18	29	31	13	
Jur-2002	124	137	6	9	22	33	23	12	
Jur-2003	133	144	21	4	25	27	30	15	

3 avdeling master

	Antall møtt	Antall meldt	Antall stryk	A	B	C	D	E	F
Emne									
Jur-2501	126	142	8	6	29	30	21	14	
Jur-2502(h)	48	63	6	11	18	36	24	11	
Jur-2503(h)	60	69	20	2	10	17	46	25	
Jur-2502(v)	107	130	4	14	38	26	16	7	
Jur-2503(v)	117	137	12	4	14	26	29	27	

4 avdeling master

	Antall møtt	Antall meldt	Antall stryk	A	B	C	D	E	F
Emne									
Jur-3002	78	90	3	18	36	24	16	7	
Jur-3003	77	85	9	13	26	16	29	17	
Jur-3004	82	91	11	10	12	30	33	15	

5 avdeling master

	Antall møtt		Antall stryk	A	B	C	D	E	F
Emne									
Jur-3901	4			50	50				
Jur-3902(h)	4		25	67	63				
Jur-3902(v)	13			15	38	23	8	15	

Kommentarer til tabellen:

Snittkarakteren ligger i all hovedsak på C og D. Vi ser at den skriftlige skoleeksamen på hver avdeling har flest stryk og færrest prosentandel A, mens det jevnt over er bedre karakterer på Hjemmeeksamen og semesteroppgaven.

Differansen mellom antall meldt og antall møtt til eksamen er ganske stor, og peker seg særlig ut på tredjeavdeling. Karakterfokus synes fremdeles stor på jusstudiet. Spriket kan forklares ved at ambisjonene om å "forbedre" karakterene er større tidlig i semesteret enn på eksamenstidspunktet.

Strykprosenten er akseptabel på de fleste avdelinger. Høyest strykprosent finner vi på tredjeavdeling skoleeksamen (JUR-2503). Dette tilskrives avdelingens vanskelighetsgrad, og studentenes evne til å se fagene på avdelingen i en større sammenheng. Tradisjonelt har det vært større strykprosent innenfor formuesrettsfagene enn ellers.

Tilbakemeldinger fra studenter og lærere er at førstesemesteret inneholder uforholdsmessig mye undervisning. Her peker seminarundervisningen på ex. phil seg klart ut, og antall undervisningstimer harmonerer ikke med at kurset er på 10 studiepoeng. Fakultetet har tatt dette opp, og vil ta initiativ for å få redusert omfanget av ex. phil - undervisningen. Fakultetet vil også gjennomgå eget undervisningsopplegg på avdelingen.

7.2 Rutiner for oppfølging av studenter med gjennomføringsproblemer:

Vi har i løpet av studieåret jobbet for å få på plass gode rutiner for oppfølging av studenter med gjennomføringsproblemer. Gjennomgang av utdanningsplaner gjøres på dugnad hvert semester, og studenter som ikke kvalifiserer til å forsere i studiet blir kontaktet og får tilbud om veiledningstime hos studiekonsulent.

7.3 Klagestatistikk

Oversikt over klager på sensur – høst 2005

	Antall klager	Antall satt fram	Antall satt tilbake	Antall uendret
JUR -0500	2	1	0	1
JUR - 1001	9	2****	4*	3
JUR - 2501	25	6	11**	8
JUR - 2503	9	1	5***	3
JUR - 3608	1			1
JUS - 400	2			2
SUM:	46	9	20	17

* 1 gikk ned 1 karakter, 2 gikk ned 2 karakterer, og 1 gikk ned tre karakterer

** 9 gikk ned 1 karakter, 1 gikk ned 2 karakterer, 1 gikk ned tre karakterer

*** 3 gikk ned 1 karakter, 2 gikk ned 2 karakterer og 1 gikk ned 3 karakterer

**** 1 gikk opp 1 karakter,, og 1 gikk opp to karakterer

Oversikt over klager på sensur - vår 2006

	Antall klager	Antall satt fram	Antall satt tilbake	Antall uendret
JUR - 1003	4	2		2
JUR - 2002	3	2		1
JUR - 2003	10	5	1	4
JUR - 2502	3	2		1
JUR - 2503	9	1		8
JUR - 3002	1			1
JUR - 3003	9	3		6
JUR - 3004	3	1		2
JUR - 3902	1		1	
JUS - 400	1			1
SUM:	44	16	2	26

Kommentarer til tabellen:

Høsten 2005 hadde vi et rekordstort antall klager med totalt 46 klager. Høsten 2005 var siste gang vi praktiserte såkalt ”blindsensur”, se ovenfor. Klagestatistikken viser at det var langt flere studenter som fikk endret karakteren til ugunst høsten 2005 enn våren 2006.

8. Relevans – masterstudiet i rettsvitenskap

I studieplanens punkt 2 fremkommer målsettingen med jusstudiet.

Den primære oppgaven er å utdanne gode jurister for samfunnet generelt og Nord-Norge spesielt. Det er stor grunn til å anta at antallet jurister i Nord-Norge har økt betraktelig innenfor alle sektorer. Når det gjelder å måle kompetansen til de uteksaminerte juristene har den tradisjonelle måten vært eksamensresultatene. Eksamensresultatene for kandidater utdannet ved UiTø har vært på tilsvarende nivå som ved UiB og UiO.

Når det gjelder punkt 2 annet og tredje ledd går disse mer spesifikt på å tilgodese samfunnets behov for juridiske kompetanse. Vi kan spørre om hvorvidt jusstudiet vårt er godt nok sammensatt for å gi samfunnet de juristene de har behov for. For å utrede har vi i studieåret 2005-2006 gjennomført en kandidatundersøkelse der vi har stilt relevansspørsmålet både til ferdige kandidater og arbeidsgivere. Kandidatundersøkelsen viser tydelig at både kandidater og arbeidsgiverer jevnt over fornøyd med kandidatenes ferdigheter ved endt studium. Noen trekker frem betydningen av at studiet har en praktisk vinkling, og fremholder studiets obligatoriske praksis som et gode.

9. Rammekvalitet – studentenes læringsmiljø

Lokalitetene ved fakultetet er gode. Studentene har tilgang på gode leseplasser og undervisningsrom.

Nytt i studieåret 2005/2006 var at Universitetet sentralt tok initiativ til et eget og synkronisert mottaksprogram for nye studenter. Dette skulle ha en sosial profil, og skilles ut fra de faglige informasjonsmøtene ved fakultetene. Ved Det juridiske fakultet fikk studentene informasjon og innblikk i de ulike studentforeninger som er tilknyttet jusstudiet. Her fikk ELSA (European Law Student Association, Juristforeningen, Juridisk studentutvalg (JSU), JUST (jusstudentene i Tromsøs eget tidsskrift) og Jusshjelpa profilert seg. I tillegg ble der arrangert en Quiz med lett servering. Tilbakemeldingen på arrangementet var overveldende positiv, og dette arrangementet vil vi utvikle videre.

Det juridiske fakultet ble vurdert i den årlige stud. mag undersøkelsen for studieåret 2005/2006. Jusstudiet i Tromsø scoret meget høyt på samtlige spørsmål som både gikk på faglig tilbud, administrativt tilbud samt trivsel som student. Jusstudiet kom best ut av samtlige juridiske utdanninger i landet.

Tilgjengelighet for funksjonshemmende studenter er blitt merkbart bedre i arbeidstiden, ved at dørene inn til de ulike fløyene er åpne.

Fra og med årsskiftet etablerte vi et eget studieveilederkontor i tilknytning til Informasjonen. Dette kontoret er betjent daglig mellom 12.00-14.00 av en studiekonsulent. Tilbakemeldingen på dette har også vært positivt både fra studenter og ansatte. For studentene vil det alltid være mulig å få snakke med en studiekonsulent på dagen, samtidig som studiekonsulentene får kanalisert studentkontakten til gitte tider.

Et annet mål med å etablere studieveilederkontoret ved siden av Informasjonen (tidligere ekspedisjonen) er å skape et helhetlig tilbud og sørvissenter for studentene våre. Samarbeidet mellom studiekonsulentene og informasjonskonsulentene flyter bedre med samlokalisering av tilbudene

10. Styringskvalitet

Kvalitetssikringsarbeidet ved Det juridiske fakultet er forankret i Studieutvalget (master) som ledes av prodekan for undervisning og Forskningsutvalget (PhD) som ledes av prodekan for forskning. Kvalitetssikringssystemet for PhD-studiet er forankret i forskningsstrategien som ble vedtatt i 2001, <http://uit.no/jus/1233/48>. Som nevnt innledningsvis er vårt kvalitetssikringssystem utarbeidet med utgangspunkt i universitetsdirektørens kvalitetssikringssystem del I og del II.

Fakultetsledelsen har jevnlige møter med JSU (juridisk studieutvalg), og våren 2006 ble det utarbeidet retningslinjer for tillitsmannsordningen.

11. Oppfølging

- Utvikle kvalitetssikringssystemet videre. Herunder å forbedre rutiner for innhenting av tilbakemeldinger fra studenter og lærere.
- Følge nøye med studentmassen i det første studieåret for å finne årsaken til frafall.
- Satse ytterligere på studentrekruttering
- Videreutvikle det pedagogiske tilbud for lærerstaben
- Tettere oppfølging av studenter med gjennomføringsproblemer. Videreutvikle rutinene på dette området.

Studieprogramrapport for Ph.D.-studiet i rettsvitenskap studieåret 2005/2006

Innledning

Studieprogramrapporten er utarbeidet med utgangspunkt i Universitetet i Tromsøs kvalitetssikringssystem, del I og II. Del I omfatter studieprogrammene ved Universitetet i Tromsø generelt, mens del II er utarbeidet for doktorgradsutdanningen spesielt, der den skiller seg fra bachelor- og masterstudiene. Med utgangspunkt i det sentrale kvalitetssikringssystemet, har Det juridiske fakultet utarbeidet sine system for henholdsvis master- og doktorgradsutdanningen. I tillegg har Forsknings- og studieavdelinga (FSA) utarbeidet en mal for arbeidet med årets studieprogramrapport for doktorgradsstudiene.

Rapporten er utarbeidet med utgangspunkt i FSAs forslag til mal. For de tre kvalitetsaspektene, inntakskvalitet, programkvalitet og resultatkvalitet, er våre egne rutiner slik de er beskrevet i ”kvalitetssikring av doktorgradsstudiet ved Det juridiske fakultet” innarbeidet der det er hensiktsmessig.

1. Inntakskvalitet

I henhold til vårt kvalitetssikringssystem skal følgende momenter innen inntakskvalitet evalueres:

- *Evaluering av hvorvidt den enkelte søknad om opptak oppfyller de krav som er fastsatt i Ph.D-programmet – og forskriften*

I løpet av studieåret 2005/2006 er det tatt opp seks nye doktorgradsstudenter.

Det er utarbeidet et eget søknadsskjema for Ph.D-studiet, som søkerne må fylle ut, slik at vi har de opplysningene som kreves for å vurdere om kravene til opptak er oppfylt. Prosjektbeskrivelse og kopi av vitnemål kreves. Alle søknadene i studieåret 2005/2006 fylte kravene.

- *Årlig evaluering av opptakskrav*

Opptakskravet slik det er formulert i de utfyllende reglene til forskrift for graden philosophiae doctor (PhD) ved Det juridiske fakultet:

”§ 5. Opptakskrav til PhD-program i rettsvitenskap

Søkeren må ha graden cand. jur. eller 5-årig mastergrad i rettsvitenskap med gode karakterer. Fakultetet kan i det enkelte tilfelle godkjenne annen eksamen som grunnlag for opptak. Utdanningen må være av en slik art at det kvalifiserer for utføring av doktorgradsprosjektet. For å bli tatt opp på doktorgradsstudiet må søkeren også dokumentere tilstrekkelig potensial for forskning.”

I tillegg til er vi bedt om å si noe om dette (fra malen):

- Ingen dispensasjoner fra opptakskravet ble gitt.
- Fire av søkerne hadde graden cand. jur fra UiTø, en av søkerne fra UiO – og en av søkerne er utdannet ved Universitetet i Stockholm.

- Fire er finansiert over kapittel 0281 – rekrutteringsstipendstillinger.
- En har doktorgradsstipend fra NFR.
- En er finansiert av Handelshøyskolen BI.
- Når det gjelder rekrutteringssituasjonen til stipendiatstillinger har den vært tilfredsstillende de siste årene. Vi har nå flere søkere til de utlyste stillingene – og vi har økt fra 6 stipendiater i 2001 til 15 stipendiater og 24 doktorgradsstudenter våren 2006.
- ***Evaluerings av hvorvidt avtalen som fremlegges til signering gjenspeiler det faglige og finansielle opplegget som er presentert i søknad om opptak til det aktuelle Ph.D-programmet.***

Administrasjonen oppretter avtalene som utarbeides på bakgrunn av søknaden og FUs vedtak. Denne rutinen ivaretar samsvar mellom kontrakt, søknad og FU-vedtak.

2. Innsatskvalitet

Dette kvalitetsaspektet har ingen egen beskrivelse for PhD-programmene. Her har vi tatt utgangspunkt i FSAs mal.

- ***Hvor mange 8000-emner er tilbudt siste år?***
Vi har modulisert opplæringsdelen vår med virkning fra 1.1.06. Arbeidet med å opprette 8000-emner i Felles studentstystem (FS) er i gang, men har tatt lengre tid enn opprinnelig beregnet. Vi regner med at alle modulene skal være registrert i FS før utgangen av 2006.
- ***Administrative ressurser til disposisjon for dr. grads-studiet (i årsverk).***
Det er for tiden en stilling knyttet til forskningsadministrasjon ved fakultetet. Det er imidlertid mange oppgaver knyttet til denne stillingen, slik at det kun er en liten del av stillingen som blir satt av til arbeidet med administrering av doktorgradsstudiet. Det er imidlertid lyst ut en stilling innen forskningsadministrasjon nå – til denne stillingen vil arbeidet med administrering av doktorgradsstudiet ligge som en prioritert hovedoppgave.

I tillegg bruker også medlemmene i FU ressurser til administrering av doktorgradsstudiet.
- ***Faglige ressurser tilgjengelig i undervisning og veiledning (i årsverk).***
Ved fakultetet er det ansatt fem professorer, fire førsteamanuenser og fire er tilknyttet fakultetet som professor II.

Det er FU som har det faglige ansvaret for opplæringsdelen på doktorgradsstudiet. FUs leder og/eller nestleder har stort sett også deltatt på alle seminar – også sammen med inviterte forelesere. Vi arbeider nå med å fordele ansvaret bedre mellom de faglig ansatte. Vi bruker også eksterne forelesere i undervisningen.

- ***Status for totalt antall studenter i forhold til veilederkapasitet.***
Det er 24 doktorgradsstudenter og 9 fast ansatte med doktorgrad. Som nevnt er også fire bistillinger knyttet til fakultetet.
10 av doktorgradsstudentene har veileder som er fast ansatt ved fakultetet. 11 har veileder som er tilsatt som professor II ved fakultetet. De siste tre, har veiledere som er ansatt som professorer i Oslo og i Bergen, og skal i tillegg ha en intern veileder.

I de utfyllende bestemmelsene for dr. juris i *Forskrift for gradene dr. art., dr. juris, dr. med., dr. polit., dr. psychol. og dr. scient. ved Universitetet i Tromsø*, § 4.3 Veiledning står det:

”....Dersom det er oppnevnt veileder fra fakultetene ved Universitetene i Oslo eller Bergen, er det ikke krav om at det også skal oppnevnes en intern veileder. Dersom det er oppnevnt en ekstern veileder fra en av disse to institusjonene, kan det også oppnevnes andre eksterne veiledere....”

15 av våre doktorgradsstudenter er tatt opp etter dr. juris-forskriften, da vi hadde anledning til å bare oppnevne eksterne veiledere. Denne bestemmelsen fikk vi ikke anledning til å ta inn i PhD-forskriften, der det er et krav om interne veiledere. 9 er tatt opp etter PhD-forskriften – alle skal ha intern hoved- eller biveileder.

3. Resultatkvalitet

Resultatkvalitet i vårt system omhandler andre kvalitetsaspekter enn de som er skissert i FSAs mal for rapporten. Vi har derfor valgt å ta utgangspunkt i FSAs mal. Kvalitetsaspektene i vårt system blir gjennomgått under pkt. 5 studieprogramkvalitet.

- **Antall disputaser siste år.**

Vi har hatt en disputas siste studieår – fordelt på 24 aktive studenter.

- **Antall refusjoner – differensiert på første- og andregangs innlevering.**

Siste studieår har vi hatt en refusert doktoravhandling. Dette arbeidet ble innlevert våren 2005 (første gangs innlevering). Dette arbeidet er nå levert inn til ny bedømmelse (høsten 2006).

- **Brutto – og netto gjennomføringstid.**

Oversikt over oppstartidspunkt:

- 1999 – 1 student på 50 % - arbeidet er innlevert til bedømmelse.
- 2000 – 4 studenter – 1 av disse på 50 %. 1 har disputert våren 2006, 1 har levert arbeidet til bedømmelse (50 % fremdrift). De to siste har sykemeldinger og permisjoner som har ført til forlengelse – den ene har nesten vært 100 % sykemeldt siden 2001.
- 2001 – 2 studenter har oppstart i 2001. 1 av disse er tatt opp på 50 % fremdrift – altså til 2007, den andre er nå i innspurtfasten – og har fått stipendiatperioden forlenget som følge av sykemeldinger.
- 2002 – 2 studenter ble tatt opp – 1 av disse med 50 % fremdrift – og skal være ferdig i 2008 etter normert tid. Den andre har nå levert arbeidet til bedømmelse innen normert tid.

Vi har tidligere beregnet gjennomsnittlig netto gjennomføringstid ved fakultetet til 3 år og 11 måneder. Det kan se ut til at gjennomføringstiden har økt noe, men det er vanskelig å trekke noen konklusjoner enda. Som det går frem av oversikten over, har lange sykemeldinger ført til forlengelse av stipendiatperiodene. Årsakene til sykemeldinger har vært forskjellige, og ligger utenfor vår kontroll. I forbindelse med fjorårets studieprogramrapport ble det satt i gang et samarbeid med Bedriftshelsetjenesten. Diktafoner og skrivehjelp ble innført som et tiltak.

- **Reelt antall doktorgradsstudenter**

Som nevnt er vi registrert med 24 aktive studenter. Av disse er det 1 som ikke har vært aktiv siste år – dette pga. langvarig sykdom.

- **Frafall – de man vet sikkert har sluttet og hvorfor**

To av de som ble ansatt som stipendiater siste studieår har sluttet. Begge pga. personlige årsaker. Den ene sluttet før opptak på studiet ble foretatt.

- **Antall studenter over normert tid**

Som det går frem av oversikten over – er det 9 studenter som har startet opp i perioden 1999 – 2002. Av disse har en disputert, tre har levert arbeidet sitt til bedømmelse, to skal ikke disputere før 2007/2008 – dvs. at vi har tre doktorgradsstudenter som brutto har brukt mer enn normert tid. Justert for rettighetspermisjoner. vil to ha brukt mer enn normert tid. (Hvor mye kan vi ikke si noe om før arbeidene er levert til bedømmelse.)

Det er mange og sammensatte årsaker til at det gikk 4 ½ år uten disputas ved fakultetet. Med 24 doktorgradsstudenter bør vi gjennomsnittlig ha seks disputaser i året. I fjorårets studieprogramrapport hadde vi følgende prognose for disputaser i årene 2006, 2007 og 2008:

2006	2007	2008
3	4	4

Hittil i 2006 har vi hatt en disputas. Tre har imidlertid levert avhandlingen sin til bedømmelse. En av disse vil kunne disputere i 2006. De andre to vil kunne disputere tidlig i 2007.

Justert prognose (svangerskap i stipendiatperioden er årsaken til at vi ikke budsjetterer med seks disputaser pr. år.):

2007	2008	2009
6	5	5

Vi bør ha fokus på gjennomføring for å sikre at gjennomføringstiden ikke øker. Det er imidlertid vanskelig å trekke noen konklusjoner da tallene er små, og naturlige svingninger vil forekomme.

4. Undervisningskvalitet

Fra FSAs mal:

- **Årsverk fordelt på professor/amanuensiskompetanse tilgjengelig til undervisning og veiledning på dr. gradsstudiet.**

Som nevnt under pkt 2 Innsatskvalitet, har vi fem professorer, fire førsteamanuenser og fire professor II fordelt på 24 doktorgradsstudenter. 2 doktorgradsstudenter pr. lærer.

Vi har også erfaring med å invitere forskere fra Norge og Norden til å undervise innen spesielle tema.

Fakultetet har vedtatt normer for deltagelse på doktorgradsopplæringen, i tillegg til at det er fastsatt minstekrav til deltagelse av lærere med doktorgrad for å sikre kvaliteten på utdanningen.

- ***Hvor mange av de som underviser/veileder har tatt veiledningsseminaret ved IPLU?***
En del av våre faglige ansatte har deltatt på veiledningsseminar.
I løpet av neste studieår kommer FU til å oppfordre veilederne til deltagelse på veiledningsseminar.

5. Studieprogramkvalitet

Her kommer tiltakene fra pkt. 2 og 3 i vårt kvalitetssikringssystem inn.

- ***Mobilitet – hvor mange studenter har vært ved en utenlandsk institusjon i løpet av siste år? Og hvor mange av de som disputerte i siste år har hatt opphold ved utenlandsk institusjon?***

Tre av våre doktorgradsstudenter har oppholdt seg ved en utenlandsk institusjon i løpet av siste studieår, en på et lengre opphold.

Det var en som disputerte siste studieår – vedkommende har hatt et utenlandsopphold i løpet av doktorgradsperioden.

- ***Jevnlig evaluering av fremdriftsrapporter.***
Doktorgradsstudentene og veiledere leverer årlig separate fremdriftsrapporter. Rapportene blir behandlet av FU. Fremdriften blir vurdert, og eventuelle innspill fra doktorgradsstudentene og veilederne blir tatt opp i medarbeidersamtaler. Vi har i forbindelse med årets rapportering ikke avdekket spesielle forhold som trenger videre oppfølging. Det ble imidlertid bestemt, i forbindelse med fjorårets rapportering, at vi skulle utarbeide et særskilt informasjonsskriv til veilederne om fremdriftsrapportering. I tillegg skulle FU-leder ta dette opp i samtaler med veilederne. Dette har ikke blitt gjennomført, og må følges opp nå.
- ***Jevnlig evaluering av kvalitet på enkeltemner som inngår i opplæringsdelen.***
Vi startet opp med evaluering av enkeltemner våren 2006, og vi har mottatt evalueringsskjema fra doktorgradsstudentene på kun to (av fire mulige) seminarer. Resultatene ble oppsummert for FU på møte 31. august, sak FU 28-06. Følgende enstemmige vedtak ble fattet:

”Resultatene fra evalueringer i vårsemesteret viser at forskningsutvalget må sette i gang følgende tiltak for å bedre opplæringsdelen:

- *Seminarene må forberedes tidligere, slik at doktorgradsstudentene får utdelt seminarmateriell minimum 2 uker før seminarene.*
- *Det må utarbeides gode rutiner for gjennomføring av evalueringene – de siste 5 minuttene av hvert seminar bør settes av til evaluering – både fra doktorgradsstudenter og senioransvarlige. ”*

- ***Godkjenning av opplæringsdelen.***

I forbindelse med moduleringen av opplæringsdelen, ble alle doktorgradsstudenter som er tatt opp før våren 2006 og ikke hadde godkjent opplæringsdel, bedt om å sende inn en oversikt over hvilken opplæring de har deltatt på. De fleste har nå fått innpasset sin deltagelse på tidligere opplæring, og beskjed om hva de mangler for å få godkjent 30 sp. Vi anbefaler at doktorgradsstudentene fullfører opplæringsdelen i løpet av de to første årene, og vi tilbyr opplæring i de forskjellige modulene etter en to-års syklus.

Alle modulene skal nå registreres i FS som 8000-emner, og doktorgradsstudentene får godkjent den enkelte modul etter hver som de har deltatt på alle de obligatoriske seminarer. Rutiner for registrering av deltagelsen i FS blir nå utarbeidet.

- **Jevnlig evaluering av bedømmelseskomiteens rapporter/anbefalinger.**
Vi har i løpet av siste studieår kun hatt en bedømmelse av doktorgradsarbeid. Denne bedømmelsen er ikke evaluert. Vi vil i løpet av det neste halve året motta ytterligere tre bedømmelser. Disse vil bli lagt frem for FUs leder som for evaluering.
- **Evaluering av hvorvidt foreslåtte bedømmelseskomiteer innehar den nødvendige faglige ekspertise.**

Kravene:

- Begge kjønn skal være representert.
- Minst ett av medlemmene skal være uten tilknytning til institusjonen.
- Minst ett av medlemmene, såfremt mulig, skal være utenlandsk.
- Alle medlemmene skal ha doktorgrad eller tilsvarende.

Vi har i løpet av studieåret 2005/2006 oppnevnt en bedømmelseskomite:

- Professor II Eva-Maria Svensson, Universitetet i Tromsø
- Professor Kåre Lilleholt, Universitetet i Bergen (nå UiO).
- Professor Thor Falkanger, Universitetet i Oslo.

FU er rådgivende organ for fakultetsstyret som oppnevner komiteene. Erfaringer fra arbeidet med å finne frem til gode komiteer, har ført til at vi nå etablerer faste saksbehandlingsrutiner for dette.

- **Årlig evaluering av hvorvidt universitetets prosedyrer for saksbehandlingstid etterleves.**
I følge forskriften bør det ta maksimum seks måneder fra en avhandling er levert til bedømmelse til disputas. Anbefalt tidsramme for komiteene er tre måneder. Det er små fagmiljø og de samme ekspertene blir brukt i veldig mange sammenhenger. Dette fører ofte til at komitemedlemmene ber om ekstra tid. Om vi gir ekstra tid eller ikke vurderes i hvert enkelt tilfelle, og i forhold til om det er andre aktuelle komitemedlemmer å kontakte. Det tok 8 måneder fra innlevering til disputas for vår siste doktorgradskandidat.

6. Relevans

- **Hvor havner de ferdige kandidatene?**
Fra 1990 og frem til i dag har vi utdannet 10 dr. juris-kandidater. Sju av disse er ansatt ved fakultetet i dag, seks i fast stilling – den sjuende er under bedømmelse for fast stilling. To arbeider som advokat, og en er dommer. Flere av de faste ansatte har også hatt kortere og lengre engasjement som dommere etter fullført doktorutdanning.
- **Refleksjoner rundt fakultetets ansvar for de ferdige kandidatene.**
For vårt fakultet, som er i en oppbyggingsfase, er det svært viktig å rekruttere de ferdige kandidatene til faste stillinger hos oss. På den andre siden er det også viktig og positivt at våre ansatte har hatt engasjement utenfor fakultetet. Fakultetet har imidlertid få søkere til faste mellom – og toppstillinger. Vi har i perioden 2001 – 2005 lyst ut stillinger i hele Norden. Dette har så langt ikke ført til ansettelse av forskere i fast stilling. Egenproduksjon av kandidater er derfor svært viktig sett fra et rekrutteringsperspektiv.
- **Utdanningens relevans i forhold til lokale og sentrale forskningsstrategier.**

Vår forskerutdanning er ikke spesielt rettet inn mot våre satsingsområder, men vi planlegger å tilby mer fagspesifikk opplæring – spesielt innen satsingsområdene. Dette skal innarbeides som en del av modul F i opplæringsdelen vår.

Vi har også etablert en ordning med forskergrupper ved fakultetet. Forskergruppene må ha en leder med førstestillingskompetanse og en viss aktivitet pr. år. Innenfor disse gruppene, som sannsynligvis vil bli etablert innen hvert av våre satsingsområder, vil det etter hvert bli naturlig å tilby mer fagspesifikk opplæring.

7. Rammekvalitet

- ***Lokaliteter – kontor til alle? Hvor mange har ikke arbeidsplass ved UiTø, og har det betydning for den faglige utviklingen/oppfølgingen.***

Høsten 2006 har vi kontorplass til alle som er ansatt ved fakultetet. Alle kontorene er disponert – også de kontorene der brukerne har permisjon, er på utenlandsopphold osv.

Fire av våre doktorgradsstudenter er eksterne, (to er ansatt ved Handelshøyskolen BI, en er ansatt ved Høgskolen i Nord-Trøndelag og en er ansatt ved Mittuniversitetet i Østersund). Vi har i løpet av siste studieår vurdert om den faglige oppfølgingen blir noe dårligere for de med ekstern arbeidsplass. Det er vanskelig å konkludere med det, men vi har likevel, i løpet av våren 2006, sett på nye rutiner for å bedre oppfølgingen av de som har ekstern arbeidsplass.

- ***Antall studenter i større forskningsgrupper/program kontra studenter med individuelle prosjekt.***

Alle våre studenter har i utgangspunktet individuelle prosjekt. I forbindelse med etablering av forskergrupper kan dette endre seg.

8. Styringskvalitet

- ***Generell beskrivelse av fakultetets kvalitetssikringsarbeid***

Kvalitetssikringsarbeidet ved Det juridiske fakultet er forankret i Studieutvalget (master) som ledes av prodekan for undervisning og Forskningsutvalget (PhD) som ledes av prodekan for forskning. Kvalitetssikringssystemet for PhD-studiet er forankret i forskningsstrategien som ble vedtatt i 2001, <http://uit.no/jus/1233/48>. Som nevnt innledningsvis er vårt kvalitetssikringssystem utarbeidet med utgangspunkt i universitetsdirektørens kvalitetssikringssystem del I og del II. Årets rapport er i tillegg utarbeidet etter forslag til mal fra FSA.

I forbindelse med fjorårets arbeid med studieprogramrapporten avdekket vi følgende forhold:

1. Inntakskvalitet

Fakultetet må følge opp at opptakskravene i PhD-programmet vårt bygger på masterutdanningen.

I forbindelse med revidering av forskriften ble opptakskravet endret slik at det nå samsvarer med masterutdanningen.

2. Programkvalitet

- **Det utarbeides et informasjonsskriv til veilederne om fremdriftsrapportering og tilbakemelding. FU-leder skal også ta dette temaet opp i samtale med veilederne.**

I forbindelse med rapporteringen for 2005, ble det utarbeidet et eget skjema for rapportering fra veilederne, og en orientering om rapporteringen ble lagt ved. Det er imidlertid ikke utarbeidet et eget informasjonsskriv om forventninger til veilederne. FU-leder har heller ikke hatt samtale med veilederne. Dette må følges opp nå og er innarbeidet i årets studieprogramrapport, pkt. 5.

- **Modulisering av opplæringsdelen gjennomføres, og evaluering av alle enkeltemner skal gjennomføres i studieåret 2005/2006.**

Moduliseringen er gjennomført. Når det gjelder evaluering – se årets studieprogramrapport, pkt. 2.

- **Enkeltemnene registreres i Felles studentsystem (FS), slik at all deltagelse på opplæringsdelen registreres der.**

Dette arbeidet er igangsatt, men pga. kapasitetsproblemer i forskningsadministrasjonen har dette tatt lenger tid enn planlagt – vi regner med at dette arbeidet blir fullført i løpet av 2006.

3. Resultatkvalitet

- **Fakultetet skal i samarbeid med bedriftshelsetjenesten utvikle et tilbud spesielt rettet mot doktorgradsstudentene for å sikre at de har gode arbeidsplassvilkår. I tillegg bør behovet for individuelle tilpasninger tas opp med den enkelte doktorgradsstudent som en del av medarbeidersamtalen.**

Bedriftshelsetjenesten har vært på arbeidsplassbesøk hos alle. Diktafoner er innkjøpt for å lette arbeidet for de som sliter med betennelse i armene. I tillegg har fakultetet leid inn skrivehjelp for de som har hatt behov for det.

- **Fakultetet ser på sin praksis for å innvilge permisjoner fra stipendiatstillinger og vurderer om praksis bør endres, sett i lys av gjennomføringstiden.**